

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 41/2011 -54

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. mája 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti O. Š., S. Š., Ing. S. Š. a Z. Š., všetci bytom R., zastúpených Advokátskou kanceláriou JUDr. M. Ch., s. r. o., Ž., konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. M. Ch., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 201/2006, za účasti Okresného súdu Žilina, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo O. Š., S. Š., Ing. S. Š. a Z. Š. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 201/2006 p o r u š e n é b o l o .

2. O. Š. a S. Š. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume každému po 500 € (slovom päťsto eur), ktoré im je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Ing. S. Š. a Z. Š. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume každému po 250 € (slovom dvestopäťdesiat eur), ktoré im je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý uhradiť O. Š., S. Š., Ing. S. Š. a Z. Š. trovy konania v sume 640,93 € (slovom šesťstoštyridsať eur a deväťdesiattri centov) na účet Advokátskej kancelárie JUDr. M. Ch., s. r. o., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. októbra 2010 doručená s'ťažnosť O. Š. (ďalej len „s'ťažovateľ v 1. rade“), S. Š. (ďalej len „s'ťažovateľka v 2. rade“), Ing. S. Š. (ďalej len „s'ťažovateľ v 3. rade“) a Z. Š. (ďalej len „s'ťažovateľka vo 4. rade“), všetci bytom R. (ďalej aj „s'ťažovatelia“), zastúpených Advokátskou kanceláriou JUDr. M. Ch., s. r. o., Ž., konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľ'a JUDr. M. Ch., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 201/2006 (ďalej aj „namietané konanie“).

Zo s'ťažnosti vyplýva, že predmetom namietaného konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o „*návrhu s'ťažovateľ'ov na odstránenie čiernej stavby a návrhu na stanovenie povinnosti strpieť vstup na pozemok*“.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uvádzajú:

„Sťažovatelia v priebehu konania žiadali odstránenie prietáhov v konaní podaniami adresovanými Okresnému súdu Žilina, Krajskému súdu v Žiline i Ministerstvu spravodlivosti SR.

Prietahy v konaní vidíme najmä v tom, že súd opakovane vykonáva výsluchy tých istých svedkov, opakovane vykonáva ohliadky na mieste samom, či nariaďuje znalecké dokazovanie, či vypočúva údajných znalcov, (ktorí nakoniec znalcami nie sú), čím dáva priestor na zhoršovanie susedských vzťahov nepriamo dochádza k ovplyvňovaniu svedkov, ktorí upravujú svoje výpovede podľa účelových otázok súdu (napr. starosta obce R.). Sám súd v súčasnosti odkladá rozhodnutie vo veci samej a hľadá odpoveď na otázku, či je plot opraviteľný. Táto otázka je nepodstatná, pretože nech je plot v akomkoľvek stupni porušenia, je opraviteľný uvedením do predchádzajúceho stavu.

1. V zmysle Ústavy Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť k všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

2. Sťažovateľ vidí porušenie svojho ústavného práva v neprimeraných časových prietahoch spôsobených nečinnosťou súdu.

3. Vzhľadom na dlhší časový odstup medzi jednotlivými procesnými úkonmi súd zasielal výzvy, na oznámenie skutočností, o ktorých už bol oboznámený.

Súd prietahmi v konaní spôsobil, že sťažovatelia sa nemohli domôcť vstupu na susedný pozemok, poškodenie plota nadobudlo väčší rozsah tak, že dnes už nie je možné ho opraviť s nepatrnými nákladmi, ale oprava si vyžaduje komplexnú rekonštrukciu oplotenia jeho úplnou demontážou a nie vybudovaním.

Sťažovatelia v konaní vedenom pred OS Žilina č. j. 18 C 13/08 sa domáhajú náhrady škody spôsobenej na poškodenom oplotení.

Pôvodne sťažovatelia sa domáhali náhrady škody 377,31 € (11367.- SK) - žalobou zo dňa 13. 12. 2006. Pretože sťažovatelia nemohli v dôsledku prietáhov v konaní č. j. 25 C 201/2006 opraviť plot, škoda vzrástla na 6739,37 €. OS Žilina v konaní č. j. 18 C 13/2008 uznesením na pojednávaní dňa 14. 05. 2009 zmenu návrhu pripustil.

Pokiaľ by nezavinil, či nepripustil Okresný súd Žilina prietahy v konaní č. j. 25 C 201/2006 nebola by škoda vzrástla zo sumy 377,31 € na 6739,37 €. Prietahmi v konaní tak súd nepriamo nám zavinil škodu vo výške 6362,06 €, pretože pokiaľ by umožnil žalobcom vstúpiť na pozemok odporcov a plot opraviť nemuselo dôjsť ku dnešnému stavu.“

Na základe uvedeného sťažovateľa žiadajú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 201/2006 bolo porušené.

Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní konal bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľom sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 6739,37 €, ktoré je Okresný súd Žilina povinný mu vyplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd Žilina je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia vo výške 589,45 € na účet právneho zástupcu sťažovateľov... do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia.“

Sťažovatelia odôvodňujú svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia *„predovšetkým dĺžkou celého konania, ako aj výškou škody, ktorá v dôsledku neodôvodnených prietahov v konaní narástla“.*

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 41/2011-40 zo 17. februára 2011 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľky a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Vzhľadom na tieto oznámenia ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. 1 SprS/388/2010 z 12. apríla 2011 okrem iného uviedol: *„Zároveň oznamujem súdu, že sa pridriavame doterajších vyjadrení a poukazujem aj na vyjadrenia sudcu v danej veci. Konanie bolo neprávoplatne ukončené vydaním rozsudku na pojednávaní dňa 29. 03. 2011 a vydanie rozsudku prechádzalo odročením pojednávania dňa 26. 01. 2011 pre neprítomnosť svedka Ing. S. S.“*

K vyjadreniu predsedu okresného súdu bolo priložené aj stanovisko zákonného sudcu JUDr. D. M., v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Tak, ako som uvádzal v liste zo dňa 28. 11. 2010, vo veci bol vytýčený termín pojednávania na deň 26. 1. 2011, ktorého sa zúčastnili navrhovatelia v rade 1/, 3/ a právny zástupca navrhovateľov v rade 1/, 2/, 3/ a 4/ odporkyňa v rade 1/ a právny zástupca odporcov v rade 1/, 2/.

Na pojednávanie sa dostavil predvolaný svedok Milan Šidlo, ktorý bol vypočutý, na pojednávanie sa nedostavil predvolaný svedok Ing. S. S.

Prítomní navrhovateľ v rade 1/ O. Š. a právny zástupca navrhovateľov v rade 1/, 2/, 3/, 4/ Advokátska kancelária s. r. o. zast. konateľom JUDr. M. Ch. žiadali odročiť termín pojednávania z dôvodu, že trvajú na výsluchu uvedeného svedka Ing. S. S.

Z toho dôvodu bol odročený termín pojednávania na deň 29. 3. 2011, kde na pojednávaní dňa 29. 3. 2011 bol vypočutý svedok Ing. S. S.

Vo veci bolo rozhodnuté rozsudkom tak, ako je uvedené v zápisnici z pojednávania zo dňa 29. 3. 2011.“

Vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. 1 SprS/388/2010 z 13. decembra 2010 predseda okresného súdu okrem iného uviedol:

«Konanie bolo začaté doručením návrhu dňa 22. 12. 2006. Od podania návrhu sa vo veci koná plynulo a bez prieťahov. Postup súdu a účastníkov v konaní je v dostatočnom rozsahu opísaný v samotnej sťažnosti, ako aj v pripojenom vyjadrení sudcu a podrobnom prehľade vykonaných úkonov.

Spor považujem za skutkovo a procesné zložitý. Jedná sa o vlastnícky - susedský spor, v ktorom súd musel pre rozhodnutie vo veci samej vyriešiť niekoľko prejudiciálnych otázok, či už ohľadom vlastníctva stavby alebo vo vzťahu k vlastníctvu stavieb. Skutková a právna zložitosť veci neumožňovala sudcovi pripraviť pojednávanie tak, aby bolo možné rozhodnúť na jednom pojednávaní, ale konanie si vyžiadalo viacero pojednávaní vrátane vykonania znaleckého dokazovania, zopakovanie niektorých výsluchov a dôkazov za účelom objasnenia nových skutočností. Samotný postup súdu nemôže zhoršovať susedské vzťahy, pretože o charaktere vzťahov svedčí žaloba a skutočnosť, že vzhľadom na absenciu dohody účastníkov musí rozhodnúť súd. Účelom súdneho konania je rozhodnúť o návrhu, nie naprávať susedské vzťahy, ktorých narušenie a spory trvajú minimálne od roku 2005.

Viazanie náhrady škody v konaní 18 C/13/08 s postupom súdu považujem výslovne za účelové, pretože škoda nieje spôsobovaná rozhodovacou činnosťou, ale môže byť spôsobená len konaním alebo nekonaním niektorého z účastníkov alebo porušením právnej povinnosti.

Dĺžku konania považujem za priamo úmernú skutkovej a právnej zložitosti sporu, o čom svedčí viaceré odstraňovanie vád návrhu, procesné návrhy účastníkov, rozširovanie okruhu účastníkov a zmeny návrhu, ako aj samotné znalecké dokazovanie. Samotný návrh bol nedostatočne vymedzený, nie je zrejmý opis stavby, ktorej odstránenie sa má nariadiť, vymedzenie rozsahu vstupu za účelom opravy plotu a pod...

Obdobia nečinnosti na Okresnom súde Žilina boli len sporadické a podľa stabilizovanej rozhodovacej činnosti ústavného súdu ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama o sebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04). V tejto súvislosti ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach uviedol, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má za následok

porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 120/03), pričom jednorazový „výpadok“ v konaní súdu nesignalizuje bez ďalšieho možnosť zbytočných prietahov v konaní.

Vzhľadom na uvedené navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky sťažnosť sťažovateľov ako nedôvodnú neprijal na ďalšie konanie, prípadne po jej prijatí sťažnosť odmietol.»

Zákonný sudca JUDr. D. M. vo vyjadrení k sťažnosti z 28. novembra 2010 uviedol tieto rozhodujúce skutočnosti:

«... navrhovatelia v rade 1/ a 2/ nemali úplný okruh účastníkov na strane navrhovateľov a ani odporcov, museli uvedené podaním upraviť.

Podaním zo dňa 1. 2. 2008 doručené súdu dňa 18. 3. 2008 navrhovatelia v rade 1/, 2/ rozšírili okruh účastníkov konania o ďalších účastníkov na strane navrhovateľov v rade 3/ a 4/, zobrali návrh voči odporcovi v rade 2/ späť a rozšírili návrh o súčasného odporcu v rade 2/. Po splnení ostatných procesných podmienok Okresný súd Žilina uznesením Okresného súdu Žilina 25C 201/2006-62 zo dňa 26.9.2008 rozhodol tak, že pripustil, aby do konania pristúpili ako ďalší účastníci konania navrhovatelia v rade 3/ Ing. S. Š. a 4/ Z. O., konanie voči odporcovi v rade 2/ J. H. súd zastavil a pripustil, aby do konania na strane odporcu pristúpil ako ďalší účastník konania odporca v rade 2/ B. Ch.

V podstate až na základe predmetného procesného úkonu navrhovateľov v rade 1/ a 2/ boli v návrhu uvedení ako účastníci konania všetci vlastníci KNC parciel a stavby, ktoré sú predmetom sporu.

Vzhľadom na vyššie uvedenú zmenu okruhu účastníkov konania navrhovatelia v rade 1/ až 4/ následne podaním zo dňa 27. 1. 2009 špecifikovali petit návrhu tak, aby bolo jasné, aká povinnosť sa má odporcom 1/ a 2/ uložiť, odstraňovali tiež vadu radového označenia účastníkov konania.

Podanie zo dňa 27. 1. 2009 doručili Okresnému súdu Žilina súdu dňa 30. 1. 2009.

Uznesením Okresného súdu Žilina 25 C 201/2006 zo dňa 11. 2. 2009 súd pripustil zmenu návrhu.

V podstate sa jednalo o ďalší nevyhnutný procesný návrh navrhovateľov, ktorým dodatočne odstraňovali vady návrhu vyplývajúce z uznesenia Okresného súdu Žilina 25 C 201/2006-62 zo dňa 26. 9. 2008, ktorým došlo k zmene okruhu účastníkov konania.

V podstate navrhovatelia až v rokoch 2008-2009 odstraňovali vady podania vyplývajúce z nesúladu okruhu účastníkov konania s okruhom vlastníkov pozemkov a stavieb, ktoré sú predmetom sporu a nesúlad medzi okruhom účastníkov konania s petitom návrhu...

Predmetná vec okrem iného je nielen právne, ale hlavne skutkovo pomerne náročná.

V predmetnej veci bolo potrebné objasniť niekoľko zásadných otázok:

A/ kade ide hranica pozemku vo vzťahu k postavenému plotu,

B/ kto je vlastníkom (stavebníkom) plotu, či plot je samostatnou vecou,

C/ či je potrebné k oprave plotu ohlásenie stavby alebo stavebné povolenie, alebo opraviť plot môžu účastníci konania bez uvedeného,

D/ kto je vlastníkom drevenej stavby a či táto stojí na pozemku navrhovateľov 1/, 2/, 3/ a 4/,

V sťažnosti právneho zástupcu navrhovateľov v rade 1/ až 4/ zo dňa 30. 9. 2010 sa uvádza, že v konaní pred súdom vznikajú nasledovné priedahy:

a/ opakovane sa vykonávajú výsluchy tých istých svedkov,

b/ opakovane sa vykonávajú ohliadky na mieste samom,

c/ opakovane sa nariaďuje znalecké dokazovanie,

d/ vypočívajú sa údajní znalci (ktorí nakoniec znalcami nie sú), čím dáva priestor na zhoršovanie susedských vzťahov, nepriamo dochádza k ovplyvňovaniu svedkov, ktorí upravujú svoje svedecké výpovede podľa účelových otázok súd (napr. starosta obce R.).

Sám súd v súčasnosti odkladá rozhodnutie vo veci samej a hľadá odpoveď na otázku, „či je plot opraviteľný“.

Táto otázka je podľa navrhovateľov 1/ až 4/ nepodstatná, pretože nech je plot v akomkoľvek stupni porušenia, je opraviteľný uvedením do predchádzajúceho stavu.

K bodu a/ opakovane sa vykonávajú výsluchy tých istých svedkov: vo veci súd vypočul svedkov, ktorých navrhli navrhovatelia aj odporcovia.

Kto a kedy staval predmetný plot neexistuje žiaden písomný dôkaz.

Navrhovateľmi označení svedkovia svojimi svedeckými výpoved'ami preukazovali vlastníctvo plota navrhovateľom, odporcami označení svedkovia svedeckými výpoved'ami preukazovali vlastníctvo plota odporcom.

V podstate výsluchom svedkov bolo preukázané, že jeden sporný plot v časti základov plota stavali nezávisle na sebe aj navrhovatelia v rade 1/ a 2/ a aj odporkyňa v rade 1/ s prvým manželom, čo však nie je možné.

V záujme odstránenia uvedeného súd vykonal opätovný výsluch niektorých svedkov, avšak bez zásadného výsledku.

K bodu b/ opakovane sa vykonávajú ohliadky na mieste samom. Vo veci bola vykonaná ohliadka na mieste samom dva krát.

Prvý krát dňa 22. 4. 2009, za prítomnosti účastníkov konania, ich právnych zástupcov, svedkov, kde sa súd na mieste samom oboznámil s predmetom sporu, vypočul prítomných svedkov k predmetu sporu.

Následne uznesením Okresného súdu Žilina 25 C 201/2006-156 zo dňa 9. 4. 2009 bolo nariadené znalecké dokazovanie, ktorý znalec Ing. M. K. mal v lehote 60 dní vypracovať znalecký posudok a v rámci znaleckého posudku mal vypracovať geometrický plán na spornú hranicu a iné.

Znalec podal znalecký posudok dňa 30. 10. 2009 a následne bol vytýčený termín pojednávania na deň 12. 1. 2010.

Na uvedenom pojednávaní bol vypočutý znalec, ktorý účastníkom konania vysvetlil skutočnosti uvedené v znaleckom posudku, výhrady voči znaleckému posudku účastníci konania nemali.

Následne požiadali účastníci konania o odročenie pojednávania za účelom mimosúdnej dohody, ku ktorej nedošlo.

Následne bol vytýčený nový termín pojednávania na deň 21. 4. 2010, na ktorom okrem iného odporcovia spochybňovali znalecký posudok Ing. M. K., žiadali vo veci vypočut' geodeta Ing. J. Š., ktorý mal zamerať hranicu pozemku a spochybniť znalecký posudok Ing. M. K.

Na pojednávaní dňa 26. 5. 2010 z vyššie uvedeného dôvodu bol vypočutý svedok Ing. J. Š., ktorého svedecká výpoveď vo vzťahu k znaleckému posudku znalca Ing. M. K. nemala zásadný význam (nespochybnila znalecký posudok).

V poradí druhú ohliadku súd vykonal dňa 18. 6. 2010 na mieste samom za účasti účastníkov konania, ich právnych zástupcov, Ing. M. K. a svedka starostu obce Ing. L. G.

Účelom tejto ohliadky bolo na mieste samom zamerať hranicu na mieste samom, vykolíkovať a farebne zaniest' predmetnú hranicu, aby súd a aj účastníci konania presne videli a vedeli na mieste samom, kade prechádza sporná hranica.

Na ohliadke bola zároveň zameraná a určená hranica aj v časti drevenej stavby ohľadne toho, či stĺpy drevenej stavby odporcov, ktoré držia zadnú časť dreveného prístrešku sú alebo nie sú postavené na pozemku navrhovateľov, na mieste samom bola hranica navyše farebne zanesená.

Predpokladám že hranica je všetkým jasná.

Keby súd nevykonal ohliadku na mieste samom dňa 18. 6. 2010, nemal by súd, účastníci konania, ich právni zástupcovia jasno, kade v teréne ide hranica pozemku.

Zo samotného znaleckého posudku bez ohliadky na mieste samom, vykolíkovaní a vyfarbení hranice na mieste samom uvedené nebolo možné presne a jednoznačne určiť.

K bodu c/ opakovane sa nariaďuje znalecké dokazovanie.

Vo veci bolo nariadené len jedno znalecké dokazovanie uznesením Okresného súdu Žilina 25 C 201/2006-156 zo dňa 9. 4. 2009.

Iné znalecké dokazovanie nariadené nebolo.

K bodu d/ vypočívajú sa údajní znalci (ktorí nakoniec znalcami nie sú).

Na pojednávaní dňa 26. 5. 2010 bol vypočutý svedok Ing. J. Š., ktorého svedka žiadali vypočúť odporcovia v rade 1/, 2/, ktorý svedok mal ako geodet zameraním hranice spochybniť znalecký posudok.

Svedecká výpoveď svedka Ing. J. Š. vo vzťahu k znaleckému posudku znalca Ing. M. K. nemala zásadný význam (nespochybnila znalecký posudok).

Aký význam bude mať svedecká výpoveď svedka Ing. J. Š. označeného ako geodeta odporcami som dopredu nemohol vedieť, z opatrnosti súd uvedeného svedka vypočul.»

Právny zástupca sťažovateľov na vyjadrenie predsedu okresného súdu reagoval podaním doručeným ústavnému súdu 2. mája 2011, v ktorom potvrdil, že 29. marca 2011 bol v namietanom konaní okresným súdom vyhlásený rozsudok.

II.

Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 25 C 201/2006 ústavný súd zistil tento priebeh namietaného konania:

1. Dňa 22. decembra 2006 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľov v 1. a 2. rade „*na odstránenie čiernej stavby a návrhu na stanovenie povinnosti strpieť vstup na pozemok*“.

2. Dňa 7. júna 2007 okresný súd vyzval sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku; túto výzvu adresoval sťažovateľom opätovne 22. júna 2007.

3. Právny zástupca sťažovateľov 26. júla 2007 oznámil okresnému súdu nesúhlas s prerokovaním veci bez nariadenia pojednávania. Okresný súd vyzval odporcov na vyjadrenie k návrhu; vyjadrenie bolo okresnému súdu doručené 20. augusta 2007.

4. Dňa 23. januára 2008 sa uskutočnilo prvé pojednávanie vo veci, ktoré bolo odročené na neurčito pre účely predloženia procesných návrhov, ktoré účastníci v namietanom konaní okresnému súdu navrhujú uskutočniť.

5. Odporcovia doručili 30. januára 2008 okresnému súdu návrh na výsluch svedka.

6. Dňa 6. februára 2008 sťažovateľ v 3. rade a sťažovateľka vo 4. rade požiadali o vstup do namietaného konania.

7. Dňa 12. marca 2008 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľov na vykonanie dôkazu výsluchom svedkov a 18. marca 2008 bolo okresnému súdu doručené späťvzatie návrhu proti odporcovi v 2. rade.

8. Dňa 30. mája 2008 okresný súd vyzval odporcu v 2. rade oznámiť, či súhlasí so späťvzatím návrhu sťažovateľov proti nemu.

9. Dňa 26. septembra 2008 okresný súd rozhodol o pripustení vstupu sťažovateľa v 3. rade a sťažovateľky vo 4. rade do konania na strane navrhovateľov a zároveň konanie proti odporcovi v 2. rade zastavil.

10. Dňa 2. januára 2009 okresný súd požiadal Správu katastra K. o zapožičanie spisu týkajúceho sa sporných nehnuteľností, ktorý bol okresnému súdu doručený 20. januára 2009.

11. Dňa 4. januára 2009 okresný súd nariadil pojednávanie na 21. január 2009.

12. Dňa 20. januára 2009 právny zástupca odporcov požiadal o ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní.

13. Dňa 21. januára 2009 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 11. február 2009.

14. Dňa 22. januára 2009 okresný súd dopytoval Obec R. v súvislosti so spornou stavbou, o odstránenie ktorej v návrhu ide.

15. Právny zástupca sťažovateľov 30. januára 2009 doručil okresnému súdu upravený petit.

16. Pojednávanie uskutočnené 11. februára 2009, na ktorom okresný súd pripustil zmenu petitu, bolo odročené na 24. marec 2009.

17. V dňoch 13. februára 2009 a následne 16. februára 2009 právny zástupca sťažovateľov predložil dôkaz a navrhol vypočutie svedka.

18. Dňa 13. marca 2009 okresný súd uložil sťažovateľom a odporcom povinnosť zložiť na účet okresného súdu zálohu na trovy znaleckého dokazovania.

19. Pojednávanie uskutočnené 24. marca 2009 bolo odročené na 22. apríl 2009 na účely ohliadky na mieste samom.

20. Dňa 27. marca 2009 právny zástupca sťažovateľov predložil okresnému súdu ďalšie dôkazy.

21. Dňa 9. apríla 2009 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie a 22. apríla 2009 vykonal ohliadku miesta samého.

22. Dňa 8. júna 2009 okresný súd vyzval znalca na prevzatie súdneho spisu a 11. septembra 2009 ho urgoval na vypracovanie znaleckého posudku. Znalec 9. októbra 2009 okresnému súdu oznámil, že vypracuje znalecký posudok do konca októbra 2009; znalecký posudok bol vypracovaný 29. októbra 2009.

23. Dňa 4. novembra 2009 okresný súd priznal znalcovi znalečné.

24. Dňa 13. novembra 2009 okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie právneho zástupcovi sťažovateľov, ktorý sa k nemu vyjadril 25. novembra 2009.

25. Dňa 12. januára 2010 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci, na ktorom okresný súd zamietol zmenu návrhu sťažovateľov a pojednávanie odročil na neurčito na účely mimosúdneho urovnania sporu.

26. Dňa 20. januára 2010 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, aby sa vyjadril k návrhu na mimosúdne urovnanie sporu v zmysle výsledkov pojednávania z 12. januára 2010; právny zástupca sťažovateľov 1. februára 2010 okresnému súdu oznámil, že k mimosúdnej dohode nedošlo.

27. Dňa 26. januára 2010 podali sťažovatelia sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi okresnému súdu.

28. Dňa 29. marca 2010 okresný súd vyzval Obec R. na poskytnutie informácií týkajúcich sa stavby, o odstránenie ktorej ide.

29. Dňa 1. apríla 2010 právny zástupca sťažovateľov predložil okresnému súdu dôkazy.

30. Pojednávanie uskutočnené 21. apríla 2010 okresný súd odročil na 26. máj 2010 na účely vykonania výsluchu svedkov.

31. Dňa 30. apríla 2010 predložil právny zástupca sťažovateľov okresnému súdu listinné dôkazy.

32. Pojednávanie uskutočnené 26. mája 2010 okresný súd odročil na 18. jún 2010 pre účely uskutočnenia ohliadky na mieste samom.

33. Dňa 18. júna 2010 sa uskutočnila ohliadka na mieste samom.

34. Dňa 30. júna 2010 okresný súd vyzval sťažovateľov a odporcov, aby sa vyjadrili k otázkam, ktoré vyplynuli z ohliadky miesta samého.

35. Okresný súd 12. júla 2010 rozhodol o priznaní znalečného.

36. Dňa 16. júla 2010 na výzvu odpovedal právny zástupca sťažovateľov, ktorý zároveň adresoval predsedovi okresného súdu opätovnú sťažnosť na prietahy v namietanom konaní.

37. Dňa 20. júla 2010 okresný súd urgoval obec, aby sa vyjadrila k výzve; starosta obce R. reagoval na výzvu 9. septembra 2010.

38. Dňa 27. septembra 2010 okresný súd vyzval sťažovateľov, aby uviedli svedkov, ktorých navrhujú vypočuť, zároveň vyzval zástupcov obce R., aby mu predložili spis vzťahujúci sa na konanie o povolenie drobných stavieb; títo reagovali na výzvu 8. októbra 2010. Okresný súd vyzval aj Obvodný úrad v Ž., odbor všeobecnej vnútornej správy na zaslanie priestupkových spisov súvisiacich s namietaným konaním.

39. Dňa 19. novembra 2010 okresný súd požiadal Správu katastra K. o zapožičanie spisu súvisiaceho s namietaným konaním a zároveň nariadil pojednávanie na 26. január 2011.

40. Dňa 26. januára 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 29. marec 2011 na účely výsluchu svedka.

41. Na pojednávaní konanom 29. marca 2011 okresný súd vyhlásil rozsudok.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v namietanom konaní.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 41/07).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ktoré ústavný súd uplatňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd vychádzajúc zo skutočnosti, že predmetom namietaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o návrhu na odstránenie stavby a o návrhu na určenie povinnosti strpieť vstup na pozemok, konštatuje, že po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnu vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva, a preto namietané konanie nemožno považovať za právne zložité. Ústavný súd zároveň pripúšťa, že zo skutkového hľadiska je vec zložitejšia, a to najmä s ohľadom na potrebu vykonať časovo náročnejšie dokazovanie, predovšetkým z dôvodu nevyhnutnosti vyriešenia zásadnej otázky týkajúcej sa vlastníctva k predmetnej veci, o ktorú v namietanom konaní ide.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Pokiaľ okresný súd vo svojom vyjadrení poukazuje okrem iného na to, že priebeh konania negatívne ovplyvnili sťažovatelia v súvislosti s požiadavkou úpravy petitu a návrhom na vstup do konania na strane navrhovateľov v 3. a vo 4. rade, ústavný súd tento názor okresného súdu síce akceptuje, avšak zároveň poukazuje na svoju štandardnú judikatúru (napr. m. m. I. ÚS 191/04, IV. ÚS 187/07), podľa ktorej využitie možností daných sťažovateľovi (ako účastníkovi konania) procesnými predpismi (napr. zmeny návrhu) na uplatňovanie a presadzovanie svojho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, dôsledkom ktorého sú zbytočné priet'ahy, ktoré by bolo možné pripísať na jeho ťarchu.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu v namietanom konaní.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie

efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z predloženého spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 25 C 201/2006 ústavný súd zistil, že sťažovatelia vystupujú v namietanom konaní ako navrhovatelia v 1. až vo 4. rade.

Z prehľadu procesných úkonov (pozri časť II tohto nálezu) vyplýva, že postup okresného súdu v namietanom konaní bol v zásade plynulý, v jeho doterajšom priebehu došlo len k niekoľkým obdobiam krátkodobej nečinnosti, ktoré by samy osebe nezakladali dôvod na to, aby ústavný súd vyslovil, že v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd ale vzal do úvahy doterajšiu dĺžku namietaného konania (návrh na začatie konania bol okresnému súdu doručený 22. decembra 2006 a okresný súd vyhlásil rozsudok vo veci samej až 29. marca 2011, t. j. po viac ako štyroch rokoch, pozn.) a v súlade so svojou judikatúrou konštatoval, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľná už samotná skutočnosť, aby právna neistota v konaní pred všeobecným súdom nebola odstránená po viac ako štyroch rokoch od jeho začatia, a to aj napriek tomu, že v danom prípade ústavný súd pripúšťa určitú mieru skutkovej zložitosti veci (m. m. napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 155/09).

Ústavný súd v súvislosti s uvedeným poukazuje aj na námietku sťažovateľov týkajúcu sa neefektívnej činnosti okresného súdu v namietanom konaní (opakovaná ohliadka miesta, opakované výsluchy svedkov), vo vzťahu ku ktorej sa nestotožňuje s odôvodnením zákonného sudcu obsiahnutým v jeho vyjadrení k sťažnosti z 28. novembra 2010. Podľa názoru ústavného súdu neboli uvedené procesné úkony ani s prihliadnutím na skutkovú zložitost' veci, o ktorú v danom prípade ide, nevyhnutné na riadne zistenie skutkového stavu a následné odstránenie právnej neistoty účastníkov konania (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že okresný súd svojím neefektívnym postupom v namietanom konaní, ktorý spôsobil, že namietané konanie nebolo právoplatne

skončené ani po uplynutí viac ako štyroch rokov od jeho začatia, porušil základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na skutočnosť, že okresný súd vyhlásil v namietanom konaní rozsudok vo veci samej na pojednávaní uskutočnenom 29. marca 2011, bolo bez právneho dôvodu, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 201/2006 v ďalšom období postupovať bez zbytočných prietáhov (bod 5 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia v sťažnosti žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 6 739,37 €.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia tohto práva, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku namietaného konania pred okresným súdom (viac ako štyri roky) a jeho súčasný stav, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj dôvody, pre ktoré došlo v namietanom konaní k zbytočným priesťahom, ústavný súd považoval priznanie sumy 500 € sťažovateľom v 1. a 2. rade v danom prípade za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

Sťažovateľ v 3. rade a sťažovateľka vo 4. rade sa stali účastníkmi namietaného konania až na základe uznesenia okresného súdu sp. zn. 25 C 201/2006 z 26. septembra 2008, ktorým tento rozhodol o ich pripustení do namietaného konania na strane navrhovateľov. Za okolností, keď ústavný súd považoval za hlavný dôvod porušenia základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy neprimeranosť doterajšej dĺžky namietaného konania, ústavný súd dospel k záveru, že vo vzťahu k sťažovateľovi v 3. rade a sťažovateľke vo 4. rade (ktorí sa stali účastníkmi namietaného konania po takmer dvoch rokoch od jeho začatia, pozn.) bude primerané priznať každému z nich finančné zadost'učinenie v sume po 250 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2009, ktorá bola 721,40 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2010. Úhradu priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ktoré boli vykonané pri spoločnom zastupovaní štyroch sťažovateľov. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby predstavuje sumu 120,23 €, pri vykonaní dvoch úkonov právnej služby za štyri spoločne zastupované osoby by potom odmena predstavovala sumu 961,84 €, avšak

po jej znížení o 50 % aplikáciou § 13 ods. 2 vyhlášky ju ústavný súd ustálil na sumu 480,92 €. Paušálna náhrada výdavkov (tzv. režijný paušál) bola priznaná za každý úkon právnej služby v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky v celkovej sume 57,68 € (2-krát 4-krát 7,21 €). Odmena spolu s paušálnou náhradou výdavkov predstavujú po zvýšení o 19 % daň z pridanej hodnoty podľa § 18 ods. 3 vyhlášky (t. j. o sumu 102,33 €) celkovú sumu 640,93 €.

Z uvedených dôvodov preto ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť sťažovateľom trovy konania na účet ich právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v sume 640,93 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2011